

ارزشیابی پایانی درس دینی و قرآن

هدف: ۱. ارزشیابی پایانی فردی و عملکردی گروهی متفاوت با آزمون‌های معمول پایان سال تحصیلی

۲. تغییر شکل و قالب معمول، خشک، اضطراب‌آور و تنش‌زای جلسات امتحان

موضوع: ارزشیابی پایانی درس دینی (که آموزش آن در طول سال تحصیلی بر اجرای نمایش و انجام دادن مهارت‌های دستی مبتنی بوده است).

شیوه

■ **ارزشیابی فردی:** مشخص کردن سه ایستگاه که هر یک دربرگیرنده مهارتی است که باید ارزشیابی شود:

- ایستگاه اول: استخراج مفهیمی که دانش‌آموزان یاد گرفته‌اند، از لابه‌لای داستان‌ها و نیز کامل کردن داستان ناتمام توسط آن‌ها
- ایستگاه دوم: کاربرد آیات قرآن
- ایستگاه سوم: کاربرد شعر در مفاهیم اخلاقی و درسی

■ **ارزشیابی عملکردی:** ارزشیابی مهارت‌های مختلف در اجرای نمایش

در این طرح، در طول سال تحصیلی، کلاس دینی و قرآن با بهره‌گیری از روش‌های فعال، خلاق و تفکربرانگیز برگزار شده است و مفاهیم اصلی با اجرای نمایش‌های دانش‌آموزی آموزش داده شده‌اند. این شیوه آموزش، طرح جدیدی از برگزاری آزمون پایانی را می‌طلبد که در اینجا به آن پرداخته می‌شود:

■ **ارزشیابی پایانی فردی:** گام نخست برای کاهش اضطراب همیشگی جلسات امتحان، تغییر شکل ظاهری جلسه آزمون از حالت صندلی‌های پشت سر هم چیده شده با حضور مراقبان است. یکی از شیوه‌های ساده و اجرایی این هدف، چیدمان کلاس در قالب ایستگاه‌هایی است که هر یک موضوع و مهارت خاصی را دربرمی‌گیرد و امکان ایجاد فضایی گردشی را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند.

نمونه آزمون پایانی کتبی مبتنی بر این روش برای درس حکمت الهی:

سؤال: کدامیک از مطالب زیر (داستان، شعر و آیه قرآن) به موضوع حکمت الهی اشاره دارد؟ علامت بزنید؟

ایستگاه اول الف

گنجشکی محزون با خدای خود شکوه کرد که: «پروردگارا، صبحگاهان طوفانی فرستادی که آشیانم را به زیر افکند. من با تو چه کرده بودم و کدام گوشه سلطنتت را تنگ کرده بودم که مستوجب چنین عقوبتی شدم؟!»
خدای فرمود: «ماری بزرگ در کمین تو و جوجه‌هایت بود، در حالی که تو در خواب خوش بودی. بادی در راه بود، فرستادمش لانه‌ات را به آرامی واژگون کند تا از نیستی برهی!»

ب

ابوسعید ابوالخیر در مسجدی سخنرانی داشت. مردم از اطراف روستاها و شهرها آمده بودند. جای نشستن نبود. بعضی بیرون نشسته بودند. شاگرد ابوسعید گفت: «تو را به خدا، از آنجا که هستی، یک قدم پیش بگذارید.» همه یک قدم پیش گذاشتند، سپس ...

نوبت به سخنرانی ابوسعید رسید. او سخنرانی نکرد. مردم که به مدت یک ساعت در مسجد نشسته و اکنون خسته شده بودند، شروع به اعتراض کردند. ابوسعید در پاسخ گفت: هر آنچه که من می‌خواستم بگویم، شاگردم به شما گفت، شما یک قدم به جلو حرکت کنید تا خدا ده قدم به شما نزدیک‌تر شود.

ایستگاه دوم الف

تو را از شیشه می‌سازد، مرا از چوب می‌سازد
خدا کارش درست است، این و آن را خوب می‌سازد

تو را از سنگ می‌آرد برون، از قلب کوهستان

ارزشیابی عملکردی گروهی

با توجه به اینکه در اجرای نمایش توسط دانش‌آموزان، ویژگی‌هایی از جمله درک مفهوم، نقش‌پذیری با توجه به مهارت‌های فردی، مشارکت و تعامل، اعتمادبه‌نفس، چگونگی و نحوه ارائه نقش، چگونگی حمایت افراد گروه از یکدیگر در مواقع بروز خطا یا اشتباه سهوی و پوشش دادن عملکرد یکدیگر جدا از ابراز شخصی خود به‌تنهایی، مشاهده دقیق بینندگان و مهارت نقد کردن و نقدپذیری به‌کار گرفته می‌شوند، می‌توان از این منظر به امتیازدهی و ارزشیابی عملکردی گروهی دانش‌آموزان پرداخت و قسمتی از نمره پایانی را به این موارد اختصاص داد. البته در این شیوه لازم است، ملاک‌های ارزشیابی از قبل با مشارکت خود دانش‌آموزان تهیه شده باشد.

مرا از بید خشکی در کنار جوب می‌سازد

در آتش می‌گدازد، تا تو را رنگی دگر بخشد
به سوهان می‌تراشد تا مرا مطلوب می‌سازد

تو را جامی که از شیر و عسل پر کرده‌اش دهقان
مرا بر روی خرمن برده خرم‌نکوب می‌سازد

ب

گلی خوش‌بوی در حمام روزی
رسید از دست محبوبی به دستم

بدو گفتم که مشکي يا عبيري
که از بوی دلاویز تو مستم

بگفتا من گلی ناچیز بودم
ولیکن مدتی با گل نشستم

کمال هم‌نشین در من اثر کرد
وگرنه من همان خاکم که هستم

ایستگاه سوم

الف

«ما خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَ الْأَرْضَ وَ ما بَيْنَهُما باطلاً (سوره ص، آیه ۲۷): ما آسمان و زمین و آنچه را بین آن دو هست، بیهوده و لغو نیافریدیم.»

ب

«وَ إِذا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذا دَعانَ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (سوره بقره، آیه ۱۸۶): و چون بندگان من (از دوری و نزدیکی) من از تو پرسند، (بدانند که) من به آن‌ها نزدیکم، هرگاه کسی مرا خواند دعای او را اجابت کنم. پس باید دعوت مرا (و پیغمبران مرا) بپذیرند و به من بگردند، باشد که (به سعادت) راه یابند.»

